

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fide, spe, charitate - Cod. Ettenheim-Münster 200

Lugo, Juan

[Köln, Rom], 1635

Dispvtatio II.

[urn:nbn:de:bsz:31-117176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117176)

Nemo obicit: qd misericordia infusa n̄ pot̄ de facto concurrere cum misericordia naturali ad eundem actum misericordiae & nec fides et actus naturalis ad eundem actum conueniunt. Ans̄ probant: qd n̄ id fieri pot̄ foret de facto quoties hōs uultus elicit actum misericordiae, cum semper proportionata sint utriusq; virtutis motiua. Consequens. a. ē falsum, qd ille actus est supernaturalis, atq; itaq; n̄ pot̄ a nobis percipi, sed dicitur elici ab alio, atq; naturalis a sola misericordia naturali qui pot̄ percipi.

Hoc arguē procedit ex principio falso; diuinus ergo pot̄ in aliquo actu contingere, n̄ tñ semper qd n̄ semper deo cognitio requiritur ad operatiōem utriusq; virtutis, nam misericordia infusa operatur ex bonitate misericordiae cognita per fidem qd auctoritatem Dei, ut suppono ex tractatu de: Grā, misericordia uero naturalis procedit ex cognitione eadem honestatis per lumen naturae & uultus naturalis, n̄ a. contingat proponi utriusq; poterit fieri unus actus ut utraq; cognitio, quib; haec sit supernaturalis, pot̄ ē debet percipi ab alijs qui cum sit, ut diximus in superioribus.

Ex dictis infero pot̄ eundem numero actum uertantur circa aliquam ueritatem immediate, & ex apprehensione terminiorum, & circa eandem mediate, qd alij arguē uultis uel auctoritatis, potum ē assentiri qd obij ex terminis apparet uerum aliquomodo exi-teranter uel probabilitur, cum etiam qd deus ita reuelat uel qd infertur uidenter ex principijs certis, & tunc ille actus erit simul primum principium & conclusio respectu eiusdem obij materialis. Item eodem actu uoluntatis potum uelle alij obij u. g. potum uel fidem qd bonitatem delectabilem quam in se hō, & ut medium utiq; ad tranquillitatem u. g. qd sicut potum uelle idem medium ut uile, ad suos fines, ut etiam potum uelle idem obij qd x. & qd alium finem.

DISPUTATIO II.

De Obiecto Materiali Fidei.

Postquam egimus de obij finali Fidei seu de motus credendi, reperitur ut dicamus de obij materiali ex de his quae creduntur, ut plene cognoscatur fidei obij & doctrina S. Thomae in hac quaestione prima orbis explicetur.

Sectio II.

SECTIO I.

Quo sit obiectum materiale, dignatum nostra Fidei?

In hac quaestione multa mixentur de nouo & multis afferentur
sententia diuersae; quae, si res bene intelligatur, fere conueniunt vel
parum potest differre.

Supponendum ergo in primis e. d. d. diximus
sextione jma ob. maale. in presenti vngari pro eo cui se
aliud assentimur, nam licet aliquando ob. maale dicitur illud
quod terminat cognitionem immediate, per quam existitatem res
per aliquod sibi inherens, ut paries dicitur ob. maale visionis,
quia scilicet visio terminatur ad solam abstantiam parietis inhaerentem,
illud tamen solum e. ob. maale denominatur. & per accidens, nos a
loquimur in presenti de ob. maale quod immediate terminat
actum fidei per quam existitatem, quare a nonnullis appellatur
ob. foale, ut distinguant illud a motivo assentiendi quod appel-
lant ob. foale quo. sic loquitur Valentia, in presenti d. 2. q. 1. g. 1.
art. 1. d. 3. melius tamen appellatur ob. maale cum s. Thomas in
senti art. 1. quia fides vocatur circa illud ut informatum per au-
thoritatem & reuelationem diuinam tanquam verum ob. foale.

Supponendum 2do in ob. maale fidei potest distinguere
id de quo aliquid creditur, & id quod creditur. Primum dicitur
ob. 2do vero predicatum, & utrumque simul dicitur ob. com-
plexum seu tota propositio obiectiva. si ergo querimus quid sit ob.
maale fidei dignatum facile. Quod non est vnum ob. sed plura
pro veritate, scilicet fidei, & quidem dici debet de predicatis,
multa e. ob. quae creditur, & multas ea de quibus creditur, & multi-
plura quae credi potest in reuelantur. quare ob. maale fidei in tota
sua latitudine potest comprehendit omnes veritates necessarias & con-
tingentes quae reuelari potest, & quae aliunde ex parte ob. non reuelantur
reperantiam, reperantiam cum assente fidei diuina. dixi quae re-
uelari potest, quia aliqua veritates non potest reuelari, ut cognitio quae
Deus non re. nihil vngam dignum reuelare, & alia huiusmodi. dixi
etiam quae aliunde ex parte ob. non reuelantur, reperantiam cum reuelari
arem cum assente fidei diuina, quia si Deus nollet illam in intellectu
con-

concurrere inquam ad assensum fidei, potest Deus revelare. hanc
sua voluntatem, si tñ potest fides esse a sensum circa illam, q̄ ipsa
revelatio supponit Deum nolle concurrere ad illam assensum, reliqua.
verò oēs quæcumq; illæ sint sicut cognoscuntur a Deo ita potest revelari
et credi per fidem.

Sentes: an hæc oia obta. male accipiunt ad fidem et im-
mediate? R̄ affirmativè, q̄ oia ex se videntur motus fidei & ex
immediate revelantur a Deo, et dico q̄ est hæreticus & amittit fidem
qui negaret Johannem habuisse carnem, et q̄ qui negaret Incarnacionem.

Quæ: gravior blasphemia est negare Chr̄i divinitatem
quam alicui aliud levare. R̄ ex se ipso ad immediatè est contra-
fidem omnem ac aliud, coactum ex aliqua circumstantia mali potuit
percurrere peccatum, præsertim si melior est irreverentia negare Chr̄i quæ me-
jor potuit ad eiq; dignitatem, et q̄ deo factior in ratione irreverentia est
gravior.

Quæ iterum: Deus si æquiter oia affirmat, aliquas e. im-
plicitè affirmat, alia veri cum iuramento & si oia exigunt æqualem fi-
dem. Nego seq. q̄ si tñ renegat Deo mendacium quam perjurium,
imo in rigore nihil potest affirmare nisi cum iuramento, iurare e.
nihil aliud e. quam adducere Deum in testimonium, sed e. semper inter-
ponit suum testimonium quoties alicui affirmat, licet ut nobis sese
accommodet utatur aliquali iuramento explicito, ut vehementer nos
ad assensum moveat.

Sentes tñ licet oia hæc immediate credantur per fidem, ali-
qua tñ principalitè quam aliis ad fidem pertinent, tñ q̄ ex se est obta
notiora, quare licet hinc hæc. Electi magis inclinatis ad cog-
noscendas veritates notiores, sic etiam hinc fidei, tñ etiam q̄
quædam est quæ magis conducunt ad fidem qui de facto per fidem
intenditur, ut potest videmus.

Supponendum ergo tñ obta male adæquatum alicui rei
vel habet aliud e. adæquatum simpliciter, aliud vero dicitur obta adæ-
quatum attributionis. primo modo obta e. adæquatum completitur
oia quæ attinguntur per oēs actus illius rei. 2do modo dicitur obta
adæquatum q̄ licet si attingatur immediate per oēs actus, oia tñ obta
illorum actuum ordinantur ad illud meliù & magis complete cognoscen-
dum. exemplum habes in Medicina, cuius obta adæquatum attributi-
onis e. curis horis, & licet si cognoscatur immediate hanc curam per
oēs suos actus, oia tñ cognoscit in ordine ad ipsam, vado. actus quo
cognoscit naturam & proprietates talis herbe v. g. seu eius temperamentum
Deo pertinet ad Medicinam, q̄ illa cognita docerit ad meliù sciendum
modum

modum curandi talem vel talem morbum. sic ergo de fide inquiri
potest: an in obitu obitu materialibus quae recipiunt ut vivunt aliquid obitu ad aqua-
tum attributionis, in ordine ad curam, meliorem cognitionem coetere
ola cognoscantur e quala illud sit? dicitur alicuius obitu cognosciones debe-
re. Ordinari ad obitu attributionis melius cognoscendum, in quidem ad
illud faciendum vel acquirendum, sed ad cognoscendum, nam licet cog-
nosciones fidei ordinantur ad generandum amorem Dei, sed tamen amor Dei
obitu attributionis ad aquatum, sed forte, partiale in quantum fides
etiam docet quomodo sit habendus amor Dei; obitu, et attributionis
et si cognoscitur per illam viam vel habitum, et ad curam meliorem
cognitionem deserviant et ordinantur coetere actus illius scilicet.

Supponendum quoque quando dicimus quod alia obitu cognosciones
in ordine ad obitu attributionis, non debent illigi quod obitu actus habet suum
in sua entitate seu in modo intrinseco tendendi ad sua obitu aliquid
ordinem intrinsecam ad obitu attributionis, nam cognosciones qua medici-
cina inuestigat naturam et temperamentum talis herbae, non habet quantum
est de se, maiorem ordinem ad curam huius cognoscens quam ad
alium finem ad quem illig. sicut in natura ubi herba est, et quam si medi-
cina non intendit illam huius curam cognoscere, nam ille cognosco
solum representat naturam et temperamentum herbae a priori vel posteriori
cognoscitur precipuendo a fine quem Medicus intendit, quare tota illa
ordinatio est extrinseca huius re ex parte, illig. qui habet illam cognoscens
in ordine ad talem finem. sic etiam actus fidei, quo credimus totam
habuisse causam per revelationem Dei, de se non habet ordinem intrinsecum
nisi ad hoc peculiare obitu, sicut obitu attributionis fidei sit Deo vel
aliquid aliud, sed quoniam omnia quae creduntur per fidem sunt opera
Dei, et per consequens habet ordinem ad Deum, potest tamen ascendendo
ab eo ordinem, sicut Philosophia agit etiam de ente mobili, sed per
ordinem ad Deum, et tamen non ideo Deus est obitu attributionis Philoso-
phia, sed non intenditur precipue a Philosopho per omnes suos actus cog-
noscere Dei, sed cognoscere ipsius entis mobilis.

Hinc infero esse abusum de facto sit obitu ad aquatum
attributionis fidei, de quo potest, de possibili tamen potuisse non esse,
potuit esse. Deus plures veritates revelare, quae de se non magis deser-
viant ad Dei cognoscens quam aliae veritates naturales quae specu-
latur Philosophia et Metaphysica, quare sicut Philosophia et Meta-
physica et Deus obitu ad aquatum attributionis, sic non est fidei in illo
causa. Dices: Etiam non omnes actus fidei est virtutes Theologiae cum
non omnes attingunt Deum. Respondendo neg. quod ratio virtutis Theolo-
giae non determinatur ex obitu materialibus, sed ex motivo finali, quod in obitu
actibus

actibus fidei & veritates divinae.

46.

His suppositis quaestio remanet: an de facto obitu adaequa-
tum attributionis nostrae fidei, id est, ad cuius cognitionem oēs fidei actus
ordinantur, sit solus Deus an aliquis alius? & quidem dubitari nō
est. Deum, si nō sit obitu adaequatum, de tñ principalissimum est de quo
plura & potentissima credidit nostrae fides, ut patet ex articulis qui continent
praecipua cogitata fidei Christianae & oēs complectuntur aliquas verita-
tes quas de Deo ad intra vel ad extra de Deo confitemur. diffi-
cultas ergo sola est: an solus solus Deum sit obitu principalissimum
re etiam adaequatum attributionis.

Patres afferuntur sententia. Durandus q. 5. prologi docet obitu
adaequatum esse bonae merita, cuius sententiam libere refert Vaz. j. tome
in j. partem disp. jo. cap. 2. Durandus tñ in ea sententia nō permansit
ut notat Suarez in sententiis disp. 2. sect. j. num. 3. Denique Cabrell
& Beatus indicant obitu adaequatum fidei esse Christum Dominum. Alij
dicunt obitu adaequatum esse Deum nō quidem secundum se. sed sub ratione
glorificatoris, seu, ut alij dicunt, sub ratione Salvatoris, vel, ut dicit
Albertus, quatenus Alpha & Omega, id est, principium & finis. Alij
dicunt esse Deum secundum se, sed sub ratione Veritatis, quam sententiam
post alios sequuntur Valentia dicto d. 3. & Vasquez ubi sup. & ha-
rez ubi sup. sect. 1. & 2.

Existimo has oēs sententias parum differre obitu adae-
quatum attributionis fidei esse Deum sub ratione Veritatis & salubrem
sententiam, haec enim videntur esse ad quorum cognitionem ordinantur oēs quae
fides nostra de facto docet, ut scilicet sciamus quis sit Deus & quibus
modis de Deo conquiri salutem magis. cum hoc tñ constat qd
cuius sit Deus esse obitu adaequatum nostrae fidei, prout dicitur a S. Thoma
& alijs coevis, & in primis qd Deus sit obitu attributionis conditio
ex multis scripturae testimonijs, quae ad hoc ponderat Valentia ubi sup.
& ex August. lib. 4. de Civitate. cap. 29. in hac verba: fidei primū
& maximum officium est ut in verum creatur Deum; & alijs Patribus
ab eodem Valentia adductis.

Quod vero salubri etiam nostrae fidei ad fidei obitu conditio ex
multis scripturae locis. Inia 48: ego Dominus Deus tuus docens te utilia.
ad Ephes. 4: ipse dedit quosdam Prophetas, alios v. Evangelistas,
alios q. Pastores & Doctores ad confirmacionem sanctorum. 2. ad Timoth.
3: oēs scripturae divinitus inspiratae utiles & ad docendum, ad arguen-
dum, ad corrigendum, ad castigandum in subiecta ut scilicet ut hō
Dei ad cor de quibus bonum instructus. Deo fides saepe appellat veram
salutem, verum salutem. Luca 1: salutem vobis. Gal. 3: salutem vobis.

Quis:

Præ: notitia nra salutis etiam ordinatur ad meliorem
notitiam Dei & solus Deus e h' ulty nra e obitu adagratum attributi-
onis fidei cum ad solum Deum cetera oia ordinentur. Ex solu-
tione huius objectionis constabit rdo conelius nra; qd ut alij ut obitu
adagratum attributionis alicuius scilicet q' sufficit oia, qua docentur
in ea scia ordinari ad illud, sed ultra hoc requiritur qd ea oia n' cog-
noscantur qd se, sed qd meliorem illij notitiam habendam, sic e.
magis Melioris n' cognosceret nam herba nisi conduceret ad sciendu
modum curatiois. qd si Medicus cognosceret nam herba expectando etia
illam cognitionem qd se independenter a cognitione curatiois, n' est cur
herba conduceretur a rade obitu attributionis saltem partialis. Deo
in Logica dixi demonstracem n' ee obitu adagratum attributionis
Dialectica, qd h'et definitio e divisio e alia, qua traduntur in
Logica deserviant ad demonstracem, n' tñ cognoscuntur solum qd
demonstracem, sed etiam qd se, qd cognitio definitiois e divisiois
etiam dependenter a demonstracem obitu ad dirigendos acty illecty.

Hinc ergo qd ad objectionem, nam h'et notitia nra
salutis e sapientia conduceret ad cognoscendum Deum eig authorem
e finem, h'et tñ a fide n' solum obitu intendantur ad gene-
ratiuam in notis meliorem Dei notitiam sed etiam qd se, ita ut h'et
ex cognitione meliorum nra salutis h' generaretur cognitio melior
Dei, adhuc p'cederet a fide, e adhuc Deus revelaret nobis qua me-
dia vel aptiora eunt ad nram sanctitatem e p'fectionem, utrumqde
fides de facto intendent, scilicet ut cognoscamy Dei maiestatem e p'fectio-
nem ad de ipso sentiamy dignae, e ut sciamy etiam viam salutis e p'fec-
tionis nre, atq' de h'ec duo videntur ordinari oia qua per fidem nobis
manifestata s'nt. Deniq' cum hoc fiat qd q'vis dicitur, Deum e qd
obitu adagratum attributionis nre fidei, prout loqy videtur. I. Thomas
in p'ncipi' art. jmo, loqyitur e. de Deo n' solum secundum m' sed ut asse-
quib' etiam a nobis, multa quippe docet fides n' solum ut sciamy
qualis sit Deq' in se, sed ut sciamy etiam quomodo sit a nobis assequendy,
Deus a. in hac latitudine bene appellatur obitu adagratum attribu-
tionis fidei.

Obijciunt aliqui: qd in symbolo continentur p'cipua
mysteria nra fidei, qd in symbolo nihil traditur de actu meritorio nra
p'ncipi' modo bene operandi. qd scdm nram ee partem p'cellatviam
partem practicam. e quidem p'cipua eis mysteria, quoniam p'cellat-
vativa e e ordinatur ad cognitionem Dei, continentur in symbolo qd
potissimum ordinatur ad cognitionem, at vero quatenus practica
magis continetur in lege, sed Decalogo, cuius notitia e etiam
necessa =

necessaria ubi & ordinatur ad bene operandum.

Dubitari potest de humilitate Christi an etiam pertineat ad obitu attributionis nostrae fidei per illud Joannis 17: haec est vita aeterna ut cognoscant te solum verum Deum & quem misisti in mundum Christum. Sed de cognitione etiam fidei solent explicari. Et illud Joannis 20: haec est scriptura ubi ut creditis quod scripsit Spiritus filius Dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. Atque verius sic videtur Christi humanitatem huius sit primam & praecipuum medium nostrae salutis & potissimum Dei in hoc saeculo respiciendum, ut in deo fidei, sicut coetera beneficia Dei & sicut alia media nobis collata ad salutem, scilicet ut ex eius cognitione melius cognoscatur Dei bonitas erga nos, & melius sciatur quam viam debeamus sequi ad nostram salutem consequendam.

Contra hanc doctrinam obijci potest primo: quia aliqua videntur tradi ut fidei quorum notitia ad neutrum horum obituum ordinatur, ut: Tobiam habuisse canem, quis & melius cognoscit Deum aut media propria salutis ex eo quod sciat Tobiam habuisse canem. Et non est istum illud quod diximus obitu adaequatum attributionis fidei. Sed est ipsi istum veritatem conducere ad cognoscendam veritatem fidei quae nec in re viliissima deficiere potest. Sed contra, quia in primis haec ratio debet dici eorum omnium quae Petrus narrat vel docet de corpore Petri obitu attributionis, quod est ridiculum, ratio autem est quia narratio Petri non dicitur, nec ostendit Petrum esse veracem nisi rei essentis absurde cogniti de probes, imo supponit in audientibus fidem veritatis Petri ad hoc ut credatur res narrata.

Melius ergo de capite Tobiae, huius in ista parte conducat ad Dei bonitatem vel viam salutis nostrae cognoscendam, conducere in quasi integraliter et ut partem historiae & rati summa comprehendantur Dei bonitatem erga Tobiam, cuius aliquid latet pars fuit aduentus canis praecedentis & praecedentis saluum suum & gressuentis, quae etiam ratio quasi in speculo videtur viam salutis nostrae per exemplum, cui post arumnas & tentationes, propitiam & gratiam, Deus restituit in maximo & in minimo.

Secundo obijci: quod idem est obitu adaequatum principiorum & continentium, principia autem nostrae fidei sunt actuali quae oes sunt de Deo & Deus solum secundum se. Et obitu adaequatum attributionis. Quod articulos est quidem quasi dignitates & principia principalissima nostrae fidei, & sunt alia plura principia & veritates immediate etiam reuelatas nostrae fidei, quarum obitu est bonitas & honestas virtutis, malitia & turpitudine vitiorum.

Tertio obijci: Metaphisica haec etiam pro obitu partiali
altri =

attributionis Deum & quoad illam partem n̄ distinguit a fide.
Negatur conseq: q̄ Metaphysica investigat Deum per rationem n̄
tam, fides vero per solam ignis Dei revelationem, quare licet n̄ differant
at quoad ob̄iū materiale, differunt maxime p̄nes diversam motum
fideles accipiendi.

Quarto ob̄iēs: q̄ ois cōia supponit de suo ob̄iō
quod sit & quid sit, ut dicitur in posterioribus, fides a. n̄ supponit
sed docet de Deum, & quis sit Deus & Deus n̄ e. ob̄iū fidei.
illam p̄notationem de ob̄iō, quod sit, n̄ exigit ab h̄iōe id. oem̄teram,
sed id. demonstracōem effectivam qua prima passio demonstratur
de cetera plures e. id. demonstracōes quibz probatur ipsa existentia
ob̄iōi saltem a posteriori. utem p̄notio de ob̄iō quid sit solum
requiritur quatenus importat notitiam nominis & aliquam noti-
tiam confusam ipsi rei significata per talen̄ vocem, ignitio e.
dubia q̄ dicitur ob̄iō postq̄ semper intenditur quam supponit
p̄ plures demonstracōes, ut suppono ex libris posteriorum.

Infero primo idem dicendum e. cum proportione de
ob̄iō attributionis Theologia, nam si petas quale sit ob̄iū materiale.
Theologia sit habere. dicendum e. e. oes veritates que ex
veritatibz revelatis, qualescunq̄ illa sint, p̄nt inferri. si vero
petas: quale sit de facto ob̄iū adquatam attributionis Theologia,
similiter dicendum e. de Deum in iussu & m̄dia etiam n̄a salubris
& p̄fectionis, ad h̄c p̄. ordinantur oia de quibz de facto tractat Theolo-
gia; cum e. ois Theologia cognitio inferatur ex principiis revelatis
ex hoc fine ut melis cognoscatur, & etiam quoad. real. conclusioes e. illas
ca. qua fides docet, ad eundem etiam finem ordinari debet conclusioes
Theologia, ad quem ordinantur principia fidei ex quibz inferuntur.

Infero 2do idem cum proportione dicendum e. de ob̄iō
attributionis, & de ob̄iō attributionis fidei, si iuxta distinctionem signi-
ficatum inter ob̄iū & ob̄iū, nam ob̄iū attributionis fidei e. illud q̄ infer-
ritur, de quibz aliquid e. credens, tale e. ut ad illis cognitionem oia alia
ordinantur, ob̄iū vero attributionis e. illud q̄ inter ea que per fidem
creduntur, taliter se h̄t, ut in ordine ad illud reliqua oia credantur,
modo supra explicato.

sectio II.

SECTIO II.

48.

Utrum possit Obiectum Materiale
Fidei esse aliquid falsum?

Duplex questio sub hoc titulo breuiter & examinanda. Prima e:
an Deus possit reuelare aliquid falsum, cum e. dictum sit in supe-
rioribus fidei esse purgare Deus obicere reuelauerit, si scilicet
apertus Deum esse reuelare aliquid falsum, consequens e qd aliquid
falsum possit e obiectu materiale fidei. 2a questio: an hec Reg
si possit aliquid falsum dicere, si in aliquid falsum proponatur nobis,
et reuelatum a Deo, an possit nra fides credere a sanctorum circa istud obiectu
apparenter reuelatum.

Circa primam questionem fuit error a recentium Deum
esse calumpniato factu fuisse mentium, qd tribuatur Priscilla =
matis e hincis apud Valentiam in p. 1. puncto 2. contra
quem erroris late agit Augustinus lib. contra mendacium cap. 2.
inter Catholicos etiam n. deservunt qui dicere Deum n. quidem de
p. 1. ordinaria, sed de p. 1. absoluta e in e. u. p. 1. mendacii, vel i. s. b. e.
n. per se ipsum immediate, sed per alium esse a. m. e. r. e. aliquid falsum.
Ista dicitur hincis, d. m. u. s. e. quidem Hybernus relecti a Va-
lenti. vti supra concludit. 2. e. a. h. u. e. r. e. in p. 1. disp. 3. sect. 5.
tertium in e. p. 1. negatua. in vtrum illa etiam
de p. 1. absoluta, quam cum S. Thoma in p. 1. art. 3. docent oes
Theologi apud predictos auctores, e quidem Valentia meriti affirmat
& contrariam sententiam illam etiam de p. 1. absoluta tenentis
ad minus anu. u. p. 1. e. s. u. a. r. e. s. e. s. i. e. t. e. h. e. r. e. t. i. c. a. m. qd etiam
sentit Coninca in p. 1. disp. 10. nam. 5. e. 14. Ite p. 1. ex scriptura
ad hebr. 6. volens Deus abundantis ostendere. v. m. o. b. i. l. i. t. a. t. e. m. c. o. n-
i. l. i. t. i. i. n. t. e. r. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. u. t. p. e. r. d. i. g. s. r. e. s. i. m. m. o. b. i. l. e. s. q. u. i. b. u. s.
i. m. m. o. b. i. l. e. e. m. e. n. t. u. r. i. D. e. u. m. f. i. r. m. i. s. s. i. m. u. m. s. o. l. a. t. u. m. h. a. b. e. r. e. m. u. s. i. n.
e. o. l. o. c. o. a. d. u. e. r. t. e. n. d. u. m. e. A. p. t. u. m. n. e. s. o. l. u. m. e. x. i. t. u. d. e. r. e. a. D. e. o. m. e. n. t. a. r. i. a. m.
de p. 1. ordinaria, sed etiam de p. 1. absoluta, nam si possit Deus
mentiri de p. 1. absoluta n. habere firmissimam p. 1. e. m. q. u. a. m.
Paulus colligit ex impossibilitate mentuendi, p. 1. e. m. s. e. r. m. i. t. a. r. e. a. n.
Deus vobis sua p. 1. absoluta, promississet nobis falso vna inten-
tione implendi. deinde e. o. p. t. i. m. u. s. l. o. c. u. s. a. d. L. o. t. i. 3. i. n. i. l. l. o. s. v. e. r. b. o. s.
e. d. e. u. s. v. e. r. a. x. o. r. d. a. h. o. s. m. e. n. d. a. x. i. n. q. u. o. l. o. c. o. n. e. r. m. o. d. o. d. e. c. e. r. t. u.
sed

sed de peccata, multi e. et hoies qui aita n̄ mentiantur, Deus a.
ne actu nec peccata mentitur, in quo sensa hunc locum explicat.
Ambros. lib. 6. e. pte 27. eadem veritas traditur eoa do Timotheum
1. Exodi 34. Numerorum 23. Iohis 3. e. v. ad Rom. 3. ad Titu
3. e. alibi saepe.

¶ 2do ex Patribus. Iohannis lib. de Incarnate.
Verbi: absurdum e, inquit, Deum in suis verbis mentiri, n̄ e.
Deus fuisse. Dionysio de divinis nobis cap. 8. veritatis, inquit,
negis quicquam e ab ipso ente prolapsio, Deus a. ab ente cadde
n̄ p̄. Ambrosio ubi supra. Cyrillo. hom. 1. in symbolum, Cyrillo
Alexandrino lib. 2 in locum cap. 69. Augustus lib. 22. de civitate
Dei cap. 28. e. alibi Anselmo lib. 1. ut Deus hō cap. 12. quia
verba vide apud Valentiam. quibus addo. Basilium scrip. de ampli-
ficacōe appellationum ubi sic ait: hac verba Dei et e deo falsa
e n̄ possunt.

Tertio p̄t. rade. q̄ mendacium e intrinsece malū,
e vnum ex is quibz et mala q̄ prohibita deo prohibita q̄ mala,
vt supra p̄ ex s. Thoma e alibi infra q. 110. art. 7. ades vs nec
Deus p̄t. in eo dispensare, e mger e. maneret cum sua indecentia
intrinseca in ordine ad nāam radelem, q̄ indecentia potissimum
oritur ex dedecore quo nāa radeis afficitur in ordine ad suam nup
commerciam amittendo veracitatem e auctoritatem quam quilibet ho-
nestus vir conservare debet, unde merito mendaces viles reputantur.
ex quo fit vt in nullo casu p̄t. honestari mendacium, vt docentur
in capite. Inger eo de Mariis, ubi dicitur nec pro saluanda geōem vita
licet mendaciam, q̄ ipsum refert s. Cyprianus lib. 3. recognitionum die-
tum e a s. Petro Simoni Mago. e sane hac rade potissimum h̄ locum
in Deo, nam licet daretur hoim in aliquo casu necessitatis p̄t. mentiri
ad vitandum aliq̄ magnum malum p̄. aliter vitare h̄ p̄t. Deus tñ h̄ p̄t.
hoc titulo mentiri quippe qui facillime p̄t. consurgi illam fixam me-
mendacio, quare Plato lib. 2 de Republ. cum admittat licere hoī me-
daciā ad vitandum aliq̄ periculum, Deo tñ id negat e dictam radeōm,
q̄ etiam docuisse Origenem refert Hieronymus lib. 1. Contra Iovinianum.

Quarto p̄t. q̄ infinita auctoritas in dicendo e in summa
fides debeat e sane defectio simpliciter e complexa, vt e a contrario,
cum etiam inter hoies h̄ debeat, vt de dedecore, si quis h̄t talem auctori-
tatem in dicendo cui absq̄ formidine ordini h̄ p̄t., hac e. infinite auctoritas
h̄ e in Deo si aliqua rade p̄t. mentiri.

Quinto p̄t. solet. q̄ si p̄t. Deus de peccata absolute mentiri,
naturat tota scriptura fides, etiam e. eadem e certissime scriptura in
q̄ Deus

si Deus eam reuelaret, si a. potest Deus falsum reuelare merito formidare. 49.
quis potest an Scriptura est falsa, hoc etiam si Deus reflexe dixerit se
in Scriptura nihil falsum velle. de seia absoluta reuelare, nam haec
ipsa reflexio potest esse notae suspensa, ut eandem rationem. Et ut nra fidei
certitudo firma sit, ponenda est in Deo imporia ad falsum.

Quod hoc arguere nimum probare, nam licet Deus in
potest mentiri, et in uti amphibologia et circumlocutione vel intentione
aliam sensum suum ab eo quem concipiunt aduocantes, nimirum
supplendo mentaliter aliam propositionis partem vel restrictionem
quam exteris non exprimit, quem modum loquendi aliquando etiam
habeat homines docent multi, quos refert et sequitur Thomas Sanchez lib.
3. de Deo praecepto Decalogi cap. 6. Et similitur potius merito nunc
formidare ne Deus de facto ita locutus fuerit in Scriptura, et per conse-
quens an sint vera quae nos credimus esse reuelata, sicut ergo nunc non
derogat nrae fidei. Quod Deus potest cum eadem amphibologia loqui, sic
nec derogaret quod Deus cum eadem potest falsum asserere.

Fateor praedictam rationem non videri esse insolubilem, nam
in se sententia concordantia videtur certitudo nrae fidei licet ex causa potest
aliquando falsum asserere. Ego tamen in primis non credo licere illum
modum loquendi intendendo se ipsum verum quem sensum verba extor-
na de se non significat, sed tamen ea aliquo adito mente retento, ut si
interroganti an hodie comederis dicas non comedi diligendo men-
tando nisi semel. sane si hoc non est mendacium sperituum tollitur
omnis humana coactio et fidelitassine mendacii. ratio a priori est,
quia illa verba corrupta dicta hinc ex institutione hominum significacionem
externam completam, quam non possit tollere verba aliter interioris
retenta, quae quidem non sunt verba nec componunt locutionem integram
cum vocibus externis. Et veritas vocalis deuenientia est ex significacione
quam hinc ipsa voces externae et ex conformitate quam illa voces hinc
cum alio significacione. videtur opinari in praesenti disp. 10. dub. 3.
qui bene et late hoc probat.

Facilius admitto licere uti amphibologia quando voces
de se admittunt utrumque sensum, tunc enim cum causa hoc in ordine
unam sensum licet non sit ad mentem aduenientia, quia iam verba sunt vera
cum aliquo eorum significacione conformetur obto. ceterum haec non
sufficiunt ad formidandum praesentior de mysterijs reuelatis, nam licet
Deus aliquando uti potest amphibologia et haec de facto aliquando
ille utatur, tamen non credere potius praecipua nrae fidei mysteria,
et ea omnia, quae in aliquo determinato sensu certa creduntur, non esse
appropinquata reuelata, tum praesertim quia certissimi me constat fuisse reuelata

per verba quae alium sensum excutunt, tum etiam quae praeden-
 tissime condat in adie. eam reflexivam ut Deus non solum
 cum agitur vocat, ^{locus} sed et de his rebus ad salutem necessariis,
 sine qua voca. eia. n. e. huius praedictus modus loquendi. quare tunc
 habemus motiva ad credendum certo hanc esse Dei locutionem, ut dixi-
 mus disputate praecedenti, sic etiam habemus plura motiva ad creden-
 dum certo Deum nobis huius mysteria sine amphibologia reuelasse.
 ex qua etiam fit hinc videremus huiusmodi esse modum illum loquendi
 ad sensum interiori conecatum per videretur verba caetera, sed huc
 ipse nos certo credere Deum h. e. locutum hoc modo, quia habemus suffi-
 centissima motiva ad credendum h. adie. de facto eam requisitam
 ad excusandum illum modum loquendi a culpa, quam eadem oes Theo-
 logi requirunt.

Contra conclusionem propostam et aliqua obiectio.
 Prima ex scriptura in qua saepe dicitur Deus deliquit Jeremiae
 10. Ezechielis 14. 3 Regum 18. verum praedictis locis verbum
 deliquit sumatur permissivum quatenus Deus permittit aliquem
 deliquit in poenam peccatorum. veritas afferentur alia plura loca
 in quibus vel Deus ipse vel alia persona sancte videntur mendicare.
 coeterum quod attinet ad Regum oia loca huiusmodi veram expli-
 cationem, quam tamen in singulis locis tradere pertinet ad scripturae inter-
 pretes. Quod vero attinet ad alias prophetas ea h. e. magnum inconve-
 niens eas aliquando magnum mendacium commisisse, propterea
 cum aliquando ex inadvertentia vel ignorantia potuerunt excu-
 sari, plures tamen eorum locutiones explicantur a Petrilo in vero sensu
 saltem figurate. dicitur Valentia ubi supra puncto 3.

2do obicitur: quia Deus se solo potest producere in illece-
 hois habitum vel actum erroris, tunc a mentis illo habitu vel actu
 Deus testificaretur falsum & mendacium. occasione huius ob-
 iectionis solvet hinc disputari: quod potest Deus se solo producere habitum
 vel actum erroris in illeceho, quod tamen ad producendum necessa-
 rium non est, nam licet id fieri possit, si sequatur Deum per illum habi-
 tum vel actum scilicet loqui. ratio autem desumitur ex dictis disputate
 praecedenti, ubi proxime de ratione locutionis est per illam loquens mani-
 festet alteri obte. prout in sapientia mente se hinc manifestando
 simul esse in sua mente ordinando illud obte. ad alteram, quare
 licet Deus produceret actum erroris in meo illeceho non loqueretur,
 nec illa esset vox Dei, si ex procederet a Deo, volente ordinando illud
 obte. ad me & manifestare mihi se illud habere in mente & h. e. locu-
 tio Dei.

Quis:

Dices: poramq actum erroris quo aliquis induit solum
 ee lapidum v. g. e simul induit seum ordinare. hoc obtu ad ipsum,
 stramq quidem solum, tunc sane loqueretur Deus per illum actum,
 qd induit illum ut conat hoi nullu effectum solem scilicet mani-
 festare illi solum ee lapidum e hanc ee Dei mentem ad ipsum ordi-
 natam. aliqui dicunt adhuc illam h fore locutionem Dei, qd h
 manifesta Dei mentem, Deus e. h h talem mentem aut cogniti-
 onem. Sed contra, qd h De rone locutionis qd exprimat vere
 mentem loquentis, ut qd exprimat ea vere, vel falso, ille. a. error ex-
 primeret hiet falso mentem Dei, qd si repugnat diuine locutioni ex-
 primere mentem simulatam Dei, ex hoc fieret fiet repugnare Deo
 inducere illum actum erroris, qd per illum exprimeret falsa eume-
 lak suam mentem, negare ergo possum qd soit Deus producere e ratione
 in illa hoi hanc actum erroris 2do loco adductum, qd eet locutio
 Dei falsa, qd repugnat.

Oportetum si sermo sit, de actu erroris quo solum
 induit solum ee lapidum v. g., h video cur repugnet produci
 a solo Deo concurrente. Illeto hunc ut principium vitale, quicquid
 dicit S. Suarez diu. 4. Metaph. sect. 13. e. P. Salas 2. tome in j. 2. de
 tract. 13. diu. j. sect. 3. num. 53. e. P. Ronces dicit diu. 10.
 diu. 2. qui etiam negat id fieri pcc. qd dicit hoi nihil illigeret
 per illum actum a solo Deo productum. notinum. in sentent. P.
 Vasquez in 1. inam 2. de diu. 40. num. 11. e. alij multi. rdo d. e.
 qd in eo casu Deus h mentiretur nec loqueretur per illum actum,
 qd a. Deus eet cau erroris h repugnat, qd error h e malij moraliter
 sic physice, sicut alia qualitates quas Deus caat in hoi. hiet sunt
 male ipi hoi, imo errorem Deus caat vere e proprie quando hoi
 per caat 2das naales e necessarias occipitur, nam qui caat id ex
 quo necessario sequitur alijus effectus dicitur proprie caare illum
 actum e effectum, sicut ergo st Deus medij carnis secundis necessarij
 caare. errorem in hoi, cur h poterit se solo? ra neutro e. cau
 error e malum cul pa. sed pccne.

Dicens hoc repugnare cum infinita veritate Dei, sicut,
 cum infinita e sanitate repugnat velle aut caare peccatum hoi. s.
 Sed contra, qd h repugnat cum infinita vita Dei velle mortem hoi,
 nec cum infinita veru Dei velle ignorantiam hoi. Sicut repugna-
 rit cum infinita veritate Dei velle errorem hoi, nam sicut per mur-
 tem vel ignorantiam nrām Deus h moritur nec ignorat, ita nec
 per errorem nrām Deus errat aut mentitur, Et dixi, in quo ap-
 pareret differentia erroris a peccato, nam si Deo vellent vel caare peccati,
 Deus

Deus peccaret, scilicet. qui diligit ut iniquitatem iniqui sit et abominabiles sicut ea quae vileserunt, qui. a. caet errorem in errat nec mentitur.

Prius ille actus est indecens non nam humane sed h. p. illum velle. De illum actum est indecentem obiective et magister, p. praeter indecentia morali cum h. est liber. p. a. Deo velle in h. obliquam qua hant indecentiam obiectivam et mediam, quando huius est nunc p. inadvertentiam vel aliam causam h. h. meliorem moralem, ut constat h. eo qui ob ignorantiam comedit carnes in die ieiunii vel polluitur ei, de quo diximus in Tractatu de actibus humanis.

Hinc infero idem. Quendum est de habitu inchoante ad errorem, p. a. Deus a solo illum producere, imo idem existens de habitu vitioso quem hant Deus, scilicet solo ponere in voluntate, h. deo ducetur Deus author peccati vel inclinari ad illud, sicut nec modo dicitur inclinatio ad peccatum sicut dederit appetitum sensitivum et hinc per carnis naturam tentabiles et concupiscentes abuentes ad peccatum, Deus. et hanc ora h. dat ex alio ut fiat peccatum, sed potius ut vocamus in certamine, forti, et ut qua maior est quae, eo ut gloriosior triumphus, quo etiam ad pot. dea habitum vitiosum tribuendo simul vitio arbitrio quibus peccati peccati veniunt.

Supposito ergo quod Bog h. pot. falsum revelare, et per consequens quod ex huius capite h. p. fieri subter falsum, restat 2da. ratioculatio. an pot. habitus fidei esse verum assertum falsum ex eo quod proponatur. obiter revelatum et eo a Deo. quod verum Deus h. revelavit. in qua. etiam controversia codis et vera Theologorum sententia negat. quae potissime p. h. ex scriptura et Petribus semper fidei certam appellantibus. 2da. ad. Si motheum j. scio cui credidi et certus non est. Act. 28. quoniam secundum certissimam sectam nostrae Religionis etc. Inid. ser. 6. cap. 9. ut nullus scire valeat certitudine fidei cui h. p. subter falsum etc. Basilis in moralibus regula 80. cap. 27. fides est certissima. Animi exaltatio de digniorum veritate verborum. Chrysostomo homil. 27. caput 30 ad hebr. fides fidei h. p. nisi cum circa ea quae h. videntur certitudinem quae habitus erit amplius quam circa quae videntur. Bernardo epistola 190: fides h. e. opinio sed in veritate certa subditi. quae etiam modo loquuntur alio passim, ex quibus colligitur omni actum fidei. Et cognitio nem agnam, ex quo fit a fortiori esse semper veram, quae certitudo est forma adhaesio intellectus assertivantis et necessaria cooperatio unius appetitus cum veritate, si a. actus quae credo. Christum natum h. habet hanc necessariam connexionem seu contingentem cum veritate, et manent idem agnam fidei

infirmitate suam credere veram apparet, quia actus voluntatis ideo est virtus
quod est bonus, bonus vero est quia sequitur regulam presentiam,
quam etiam sequitur debuerit hinc est nunc sequitur presentiam,
at vero actus intellectus non ideo est virtus quia est bonus, sed quia est verus, actus
est intellectus non hinc voluntatem bonitatem suam in se sed dignominat
tione a voluntate & deficiente veritate non erit actus virtus fidei.
fateor in predicto casu nullum habere primum voluntatis affectionem
et quidem signalem qua vult credere fidei, dicitur multorum falsum
propositum, fateor etiam mereri per illam voluntatem credendum,
et per se etiam aliquando si eam non habet, nego tamen pro christi essentiam
fidei divina circa illud omni.

2° obijciatur: quia si deo credente Messiam nasciturum
peula ante Christi natiuitatem potuit nasci Christus ignorante, si deo est ipse
peruenire, in eodem actu fidei, qui tamen est falsus. Sed facile
vel per illum assensum a principio credendum fuisse, Christum nasciturum
post tempus ultima Propheciae et reuelationis, et tunc est actus fidei et per
uerarum christi nato, quia ille actus negabat Christum iam esse natum
sed natum esse tempore ultima reuelationis, vel ille assensus negabat
Christum esse natum tunc, si tamen est actus fidei etiam ante Christum natum,
quia Deus nunquam percelleret Christum non esse natum in illa hora,
imo etiam in reuelatione potest magis, diem actus nato Christo, quia tempus
maneret negando Christum natum scilicet pro illo primo instanti pro quo
at unibus negavit non pro tempore sequenti.

Tertio obijciatur: quia per fidem credimus Christum esse in
haec hostia consecrata, alioquin non adorantur absolute, sed conditi
oratio et tamen si hinc assensum subest falsum. Sed neganda maius
per fidem, scilicet solum credimus Christum esse sub hostia bene consecrata,
quomodo a. et hoc sicut potest, uno debere hanc hostiam absolute
ad orari, diximus de iustitia de incarnatione.

Quarto obijciatur: quia ex uno assensu fidei ex hoc as
sensum falso inferitur quod sit facta, ad quam concurrat non solum
actus sed etiam ipse habitus fidei. Et per fidem producat assensum
falsum. Sed in illo casu habitum fidei concurrere quidem
falsam promissam de fide, promissam veram, et sic simul cum alia
promissa falsa concurrere ad conclusionem falsam rationem, qua
quidem potest affirmari obia promissam de fide, procedit ad ipsam,
verum vero est falsa non dicitur, proprie, casu a promissa de fide
sed per accidens, proprie, verum a promissa falsa, nam promissa
de fide ex se tendit ad productionem conclusionem veram, quia
sequitur falsa procedit a concludi vitiosa a terminando ad illam.

ita

ita etiam respondet heares in praesenti disp. 6. sect. 5. num. 4. 52.
et Carnel. sup. jo. num. 82. qui bene hoc explicat aliquibus exemplis.

SECTIO III.

Utrum obiecta Fidei supponantur euidenter credibilia?

Idem obiectum quod fidei creditur de se, et verum, sequitur an debeat
necessario supponi euidenter credibile. hoc est, an debeat pra-
cedere cognitio euidentis quam licet obiectum illud non cognoscatur eu-
denter ita est, cognoscatur tamen euidenter tale est, cuius veritas rectam
prosentiam sine ulla hesitatione credi potest.

Omnino errorem antiquorum est non etiam equali haereti-
corum dixerunt nihil credi debere nisi quod spiritus sanctus vnicuique
impedite proponit, interius reuebat, qui, ut ait Augustinus
libro de doctrina christiana in principio est error superbius et
multis periculis expositus, nam praeterquam quod est contra experien-
tiam et scripturam, ex qua constat praedicatum fidei de lege con-
fiteri debere hominibus per alios homines, et etiam raris haereticum et schis-
maticum volente unumquodque fieri sibi regulam credentium, ex
quo fit apud haereticos totum esse fidei differentias quot sunt capita.

Nec obstant aliqua scriptura loca, quales dicitur in
sa. ponam vniuersos filios tuos doctos et Aud. et Ioannis 5. expro-
bet dubitans Dei. Et iuxta Ioannis 17. qui credit in filium Dei habet
testimonium Dei in se, et alia similia quibus indicatur fideles
dari immediate a Deo, nam haec loca solum significant Deum
per auxilium obiter interius gratiae excitantis eadem viuantes mo-
re corda fidei ut praestans assensum, ut quae exterior a pra-
dicatoribus ex parte Dei sufficienter proponuntur. Inuenitur
etiam fideles habere in se testimonium Dei quibus obicitur, quod
credunt in diuinum testimonium, ubi sufficienter proponitur.
magis videtur ostendere illud Ieremiae 23. dabo legem meam in
visceribus eorum, et non docebit ultra qui vir proximum suum.
et illud iuxta Ioannis 20. non neceps habentes ut aliquis doceat vos, nam
verbo docebit vos etc. verum locus Ieremiae a multis illegatur de dante
patria, et haec vterque illegatur de dante legis gratia, solum significatur
abundantia gratiae qua fideles ita efficiuntur ad praeserta charitatis,
ut etiam deprentes, lege exteriori ipsa charitas doceat quid faci-
endum, quod vero fugiendum sit; hoc tamen non tollit quod de lege con-
misi-

mysteria fidei externam predicacionem requirant. quibus ergo e:
an hac proportio mysteriorum talis praerogatur quae generet
auctorem evidentem de eorum credibilitate.

Aliqui negant in sapientia apud Valentiam in puncto g. j.
art. 4. d. 3. qui nunquam committunt praecedere evidentiam credi-
tatis. Alii recentiores fatentur aliquando procedere, negant tñ
requiri in unquam, h. e. ut videtur admittere in pueris & rurs.
hæc qui n̄ possunt percipere vim & efficaciam motuorum quæ reddunt
credibilia mysteria nra fidei.

Item th e corus Theologorum sententia affirmat. pro
qua e aperte. S. Thomas in præfati art. 4. ad 2. ubi sic ait, h. e.
qui crederet nisi videret ea e credenda vel pp evidentiam signorū
vel pp aliquid huiusmodi. ubi S. Thomas præcepit de fidei aucto-
ritate videri, hoc e, evidentem cognoscere credibilitatem mysteriorum.
Itē primo ex brevitate & pp. psal. 92. testimonia tua credibilia
facta s̄ nimis, illa e. particula, nimis, h. mmo videtur mmo-
rem quam evidentem credibilitatem significare. Joannes 15 de his
qui n̄ credentes dixit Ch̄s: nunc. a. excusacionem h̄ hnt. ex quo loco
colligitur clare motiva fidei generare pp. evidentiam credibilita-
tis, aliquem si solum generent probabilitatem excusacionem haberont
qui n̄ credunt, pp. regeretur & aliud iudicium probabile, quo
pursant probabiliter hæc mysteria h̄ e. credibilia, e. quidem hæc
Nota probant n̄ solum de facto sed etiam de probabili, nam si fides
obligaret ex se ad credendum aliquid pp. h̄ est evidentem credibile,
obligaret de facto ad plura credenda, quæ n̄ oia quæ deus revelas
sunt habent evidentem credibilia, ut constat in multis rebus
quas putamus revelatas e. aliquibus sanctis, n̄ th credimus fide.
Quæna. E. n̄ de facto oia quæ credimus h̄ evidentem credibilia
vident, quæ fides n̄ h̄ aliter ad eam obtemperare. ad hoc etiam
facit S. Clementis in constitutionibus Apostolicis lib. 8. cap. j. ubi re-
lati mysteria fidei subicit: quæ qui credunt (h̄ utcumq. neg. inco-
mmodate sed ubi viderio ac viderio viderio) christum quidem aui-
pit a Deo. videtur Augustinus tomo 6. libro contra Iudeos
fundto cap. 5. Hieronymus dialogo contra Luciferianos circa finem.
Vincentij Quirrenensis in suo ammonitorio. e. Valentia ubi supra.

Ratione probant argui: quoniam ad credendum necessa-
ria e. prudens voluntas credendi, voluntas. a. dicitur prudens quæ
dirigitur a iudicio prudentia proponente obtemperare iudicio pp. hui-
usmodi. probant utiq. quæ prudentia, cum sit virtus intellectualis debet
e. practice certa & evidens circa honestatem virtutem quam proxime
veratur

veritate & ob hoc praesentior e creditibile proponitur evidenter
 creditibile. Veram haec res non videtur effectus, sed in primis aliqui
 accipiunt hoc dari actum praesentia verum qui non sit evidens sed solum
 probabile, quod sequitur P. Julius 2. tom. in j. 2da tract. ii. disp. 3.
 act. 4. num. 34. et 50. deinde quicquid de hoc sit dici potest pro-
 prium hoc per indignum probabile quod ob hoc fieri sit credendum, quia dic-
 tamme probabile praesentio potest sequi aliquid aliquid quasi reflexus
 existens est e contrario a praesentia dictans hoc nos hic e nunc pro-
 pter amplecti illud iudicium probabile e velle credere, miseria
 praesentia, sicut etiam praesentio iudicio probabile de paupertate. Et
 dicitur aliquid cuius praesentia dictans evidenter honestum e hic
 e nunc sequi illud iudicium probabile.

Melius ergo potest concludi ex peculiari fidei natura, nam licet
 ad operandum non habeat, in aliis virtutibus non praeservatur iudicium
 expensum: quod ad volendum ex misericordia subvenire huic pauperi non re-
 quiritur cognoscere evidenter quod sit pauper, ad volendum tamen honeste
 credere fidei natura requiritur cognitio evidens creditibilitatis ex
 motu proprio vel sufficit cognoscere probabiliter. ratio est, quod
 voluntas credendi non e voluntas credendi utique, sed credendi fir-
 missime e immutabiliter sine qua unquam dissentienti etiam si
 non oportuerit, est a. impulsus qui taliter vellet credere, res
 ad quam fidem habendam probabiliter putat non dari motiva suf-
 ficientia, nam ut dicitur Calenastii 11: quicquid credit lenis e corde.
 quod eo magis in praesentia locum sit quo maior gravitas e necessitas
 negotium discretionem e deliberationem postulat, aliquando tamen proba-
 biliter creditibilitatis aliquis crederet, si teneretur instante morte
 perseverare in fide, potest e. tunc sequi iudicium probabile, contrarium
 dictans non eade miseria sufficientia ad credendum, atque ideo potest in-
 culpabiliter fidem negare, si repugnat, fides e. Quia ea firmitate
 adeptitur suo ob hoc ut simul proficatur obligationem si recedentem
 aut dissentientem, sed credit e aliquid adeo verum ut nullo modo potest
 negari. ad volendum e. hoc modo credere manifestum e non suf-
 ficiens iudicium probabile, nam stante probabilitate iudicij contrarij
 dictantis fieri dissentire, non potest quis certo affirmare non licere hic e nunc
 negare hoc ob hoc.

Confirmatur e ampliatum: quia si daretur aliqua virtus que
 solum inclinaret ad obedientiam superiori certo e evidenter praeservanti,
 e omni motiva est fugere inobedientiam contra certum superioris pre-
 ceptum, tamen tamen haec virtus non potest operari ex iudicio solum probabi-
 liter proponente preceptum e obligationem obediendi. Cum fides sit
 virtus

virtuti inclinans ad credendum ea solum qua negare non potest, repugnet
dari voluntatem credendi, ex iudicio solum probabiliter iudicantis, tunc
credibilitatem, si eo ipso non manet hic et nunc obligatio simpliciter non
sistentendi.

Quies: circa ipsam obligationem credendi seu non dissentendi
si verarii probabiliter, solum et solum probabiliter iudicare, non ha-
bere obligationem etiam si videam simul probabilitatem partis opposita.
R: bene dicit dari simul duas opiniones probabiles quarum altera
affirmet altera neget obligationem secundum se ad aliquid, repugnat tamen
dari opinionem solum probabilem qua in presentia alterius opposita
aperit non solum secundum se, sed hic est mutari obligationem operandi, si
hoc est asserere, si haere, si esse, si esse oppositum, et per consequens esse
vere, hic et nunc non est probabile oppositum, si repugnat asserere, cum
actu videam probabilitatem partis opposita.

Contra hanc coepta doctrinam plures sunt objectiones. Prima:
si sciet motiva meae fidei tanta sint ut reddant illam evidenter credi-
bilis, hoc tamen respectu eorum qui accurate vim et efficaciam argumentorum
perpendunt, non tamen respectu rudium vel quorum veniens de aegros discreti:
potius quia ea motiva fere ignorat et solum moretur auctoritate, pa-
rentis vel magistri, si motivum non sufficit ad probandum evidenter
si ea obta sunt praesenter credibilia. Et sine evidenti credibilitate
si haberi fidei assensus. R: licet illud motivum quo puer movetur
non sufficit ad probandum evidenter credibilitatem respectu omnium,
sufficere tamen ad probandum evidenter si illud obta sit praesenter credi-
bile ab ipso puero, nam evidens est puerum praesenter facere credendo
qua a parentibus audit, quos non designavit illi magistros donec per-
scriptum post ista maiora motiva investigare, ex quo fit quo ma-
iorem quis habet sagacitatem et industriam maiora requirere, non tamen qua
qui reddant mysteria evidenter credibilia.

2da obicitur: si ante fidei assensum praesent evidenti
credibilitatis. Nemo cui fidei sufficienter proportionatur potest illam
negare. R: negando scilicet: si licet mihi evidens vis obta fidei esse
praesenter credibile, solum non esse credere, passionis vel alio affectu ductus,
sicut licet sciam praesenter bonam temperantiam esse mitigandam et
amabilem, solum illam non amare, ratio a. Et si hoc evidenti credibilitate
non est evidenti ipsorum mysteriorum, nec a sensu quo iudicem se non
esse veram, sed quod habere bonum et honestum esse illa obta credere.

Quies: Et patet omnes illi qui fidei resistunt assensu eui-
denti obta fidei esse evidenter credibilia. Et sciunt evidenter actus
contrarias esse praesenter ex incredibiles, si videtur durum, cum
experi-

experientia comit illos existimare se prudenter agere retinendo
sua rectas. R^o aliquos ex se nec evidententer sciunt suas rectas n^o p^o
prudenter retineri, affectu t^o repugnat velle imprudenter agere, sicut
p^o qui ex malitia peccat recte evidententer se imprudenter agere, & t^o
voluntate mag^o operari. Deinde, dico, alios quamplures n^o pertinere ad
evidentiam credibilitatis, q^o ad hanc reperitur attentata consideratio
argutorum & motivorum, sicut illud Galeni 45: vacare & videri
suorum ego cum D^o quam diligentiam & examen ipsi terrenis
rebus dediti & affectu vacali dediti exsecuti nolunt adhibere,
n^o t^o deo excoantur a peccato infidelitatis, deberent. & attendere
ac inquirere, & n^o ingruunt.

Probit^o adhuc. Et saltem res fideles sciunt evidententer rec-
tas alias & incredibiles & sciunt evidententer illas &e. improbabilis,
nam q^o t^o n^o e^o creditibile, n^o e^o probabile. R^o ad primam seq. Insequen-
do sciunt evidententer illas n^o e^o prudenter credibiles sed e^o prudenter
incredibiles conato, sciunt evidententer illas n^o e^o credibiles prudenter
vel imprudenter nego. vide ad 2am regulam similiter dubitatio
sciunt evidententer illas n^o e^o prudenter probabiles conato, sciunt evi-
dententer n^o e^o illas probabiles prudenter vel imprudenter nego.

Hinc oritur 3^a obiectio: q^o si fideles sciunt mysteria
fidei & evidententer credibilia & sciunt evidententer &e. vera seu proba-
bilia, regula: q^o illud ipsum e^o creditibile, q^o d^o verum e^o possibile. R^o ne-
gatio seq. & ad probationem dicimus n^o e^o idem creditibilitatem & ven-
tatem & probabilitatem, orientale. & solum e^o q^o ita proponitur ut dig-
num sit iuri prudenter assentiamur. contingere. a. Et aliquando
tantum proprie aliq^o falsum e^o impossibile, nam rudius cui Senchy
tantum de fide proponitur quatuor & q^o nona in divinis evidententer
veritas illud e^o videtur tibi creditibile, tuus quando proponitur
verus autem, & sane in hoc n^o fallitur, q^o licet illud obid in se sit fal-
sum & impossibile, & t^o hui^o e^o p^onc e^o prudenter credibile, ab hoc
iudicio & ex evidenti creditibilitate n^o p^o argui evidententer veritas vel
possibilitas.

Sec^o contra obicitur quarto: q^o h^o e^o evidens conseq.
aliq^o obid e^o creditibile fidei divina & e^o verum, nam fides divina n^o
p^o credere nisi verum & si hoc mysterium proponitur evidententer ut
credibile fidei divina evidens e^o verum. R^o concedendo totum,
negando t^o q^o supponit obiecto scilicet mysteria h^o cognosci a
nobis evidententer, &e. credibilia fidei divina, quomodo. & cognoscatur
evidenter creditibilis in ordine ad fidem divinam, n^o t^o veram evi-
dentem p^o dari fidem divinam & infusam, solum ergo cognoscimus
eum =

evidenter mysteria illa taliter proponi et prudenter poimq co-
nari quantum e ex nobis qd. videndum firmiter illa. e abq. illa
hasitate providendo, ab hoc qd. hui assensu eliciendo ut virtus
naa vel per fidem infusam, hoc e. ignorans.

Quarto objici so: qd. si sola credibilitas cognoscitur
evidenter, e n. veritas obli in se. Veritas obli pro illo priori solum
cognoscitur probabiliter. Et apparet etiam, probabilitas oppositi obli
Et in illo instanti h. et haberi assensu fieri certu, si potu e. certo
assentiri a hui obli, si in eodem instanti regli vidio oppositum
illu e. probabile. Et in illo instanti quo elicio actum fieri me n.
assentiri probabiliter obli contrario, licet tunc appareat in eo aliqua
incluere probabilitas radicalis. pro quo adverte apperere infirmi
motiva ad credendum obli fieri atq. etiam ad oppositum, cum hoc th.
discrimine, qd. motiva ad obli fieri licet n. habeat vim ad illud ori-
enter ostendendum, hnt in vita ad ostendendum evidenter qd. vo-
luntas presentissime so imperare assensum excludente motu formi-
cinem que nari pot. ex motu contrario. at vero motiva con-
traria ad summum hnt vim ad hoc ut voluntas impudenter ope-
rans pot. imperare assensum ex illis motu. hoc ergo suggi-
rito antequam illecty ex motu contrario assentiatur oppositi
e frante tota representacoe motuorum utriusq. partis, voluntas
imperat assensum fieri certum e simul prohibet formidinem, si que-
ram sit, eo qua proire pot. illo instanti ex motu contrario, qua-
re in illo instanti quo elicitur fieri assensu h. e. formido actualis
pro hoc obli contrario nec assensu probabilis illu, sed solum et mo-
tiva que nri comburentur potnt generare formidinem, e que
si voluntas emaneret potnt generale assensum obli contrario, e
in hoc unu dieimus apparere in quo instanti impudentem quan-
dam credibilitatem radicalem obli contrario, id e. motu. quo ex
impudenti voluntate potnt generare assensum obli contrario. cum
hnt h. impudenti credibilitate radicali obli contrario hnt bene et
tenax fieri adhaerens firmiter suo obli e. cohibens per modum
ad credibilitatem formalem que oriri pot. pro h. obli contrario ex
motu.

Ultimo objicies: qd. si appareret, sola probabilitate obli
se illecty ex imperio voluntatis assentiri obli ubi formidine,
cur etiam licet n. appareat evidenter sed solum probabiliter
credibilitas obli, si poterit voluntas prudenter imperare assensum
certum e sine illa formidine. Ad totam repugnantiam processum
ex supra dictis, qd. si n. appareret evidenter credibilitas quancumque
imperaret

imperaret voluntas n̄ potest cogere ad intellectum ad assensendum ex 55.
necessitate, semper e. maneret libere & voluntarius
consensu, tunc cum est etiam probabile n̄ e. illud obsequi presentor ex-
hibe, at vero posita evidentiā credibilitatis hiet obsequi contrarium
maneat impudenter credibile modo explicati, per intellectus ea volun-
tati imperio elere assensum firmum & obligatorium, n̄ e. apparet
via ad presentor e. hiet dissentiendum p̄ncipio obsequi, quod de bono
dicere pro illo priori apparet solum probabilitatem obsequi fieri, sed
apparet solum certitudinem rationalem illius, hoc e. taliter proponi
ut sit dignum fidei existente. om̄i firmidinem.

Quia doctrinam praedictam dubitari potest primo: an
hoc iudicium evidentiā credibilitatis obsequi actus eliciti a fide
affirmant nonnulli ducti auctoritate. Thomae art. 2. ad 3. ubi ait
fides fieri facere videre ea quae creduntur. verius tñ e. hoc iudi-
cium n̄ e. actum fidei. Ita docet Vega, Capreolus, & Gabriel, quos
affert & sequitur Suarez in presentor disp. 14. sect. 6. Probant aliqui:
quod haereticus videtur manet in heretico volente credere, obsequi
fidei, & tñ ipse cognoscit obligacionem illam p̄cedenti seu ille e. p̄ceden-
ter creditus. & cum hereticus n̄ hiet habitum fidei in se ipso ille actus
n̄ elicitur ab habitu fidei. Verum hoc arguere n̄ e. efficax, quia in hereti-
co nullo manet habitus supernaturalis, & tñ iudicium illud, hiet n̄ p̄cedat
ab habitu fidei, sed ab aliquo habitu naturali, quod e. actus
naturalis, ut infra videbitur. Quod fatetur debent iudicium illud in
heretico elici per auxilium actuale intrinsecum vel extrinsecum,
hiet ex natura sua potest elici ab habitu. Melius ergo potest ex
maxima diversitate obsequi fidei, nam iudicium illud n̄ attingit obsequi
fidei, nec hoc pro motivo reusacionem Dei ad auerendam credibili-
tatem rerum fidei, sed illam credibilitatem seu honestatem credendi
cognoscit evidenter sine ex terminis ipsius per remonstracionem scientificam
& nullo modo pertinet ad fidem cum hiet alius alius obsequi fidei diver-
sum. et quem vero habitum pertineat, ean ut iudicium naturale,
hincis supposito sequenti.

Quod dubitari potest: an ille qui credit se reuelacionem
sibi in mente factam debeat habere evidentiā ipsius reuelacionis,
an sufficiat habere evidentiā solum credibilitatis, sicut quod dicitur
credidit se reuelacionem p̄sentem? Aliqui dicunt om̄i fidem debere
tamen in se reuelacionem alicui evidenter factam, quare nos credimus
se reuelacionem n̄ nobis sed alijs factam quibus evidens fuit, ille vero
sibi crederet se reuelacionem propriam debere habere evidentiā
illius.

